

แนวทางการส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
ของเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย
Guidelines for Promoting the Role of Households by Solid Waste Management
by Erawan Municipality, Erawan District, Loei Province

น้ำฝน จตุราเทศ^{1*} ชมภูนาฏ ชมภูพันธ์² เกียรติศักดิ์ สร้อยสุวรรณ³

Namfon Jaturapad^{1*} Chomphunat Chomphuphan² Kriangsak Soisuwan³

Corresponding author's E-mail: namfon16007241@gmail.com^{1*}

(Received: December 3, 2019; Revised: January 21, 2020; Accepted: February 11, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทครัวเรือนและความต้องการส่งเสริมบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของชุมชนเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารเทศบาล 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 16 คน และตัวแทนหรือเจ้าบ้านจำนวน 16 คนรวม 33 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ บทบาทครัวเรือนและความต้องการในการจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาลตำบลเอราวัณ พบว่า บทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะแบบครบวงจรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.94) ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ พบว่า ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.97) โดยต้องการให้มีการควบคุมการทิ้งขยะที่เป็นขยะอันตรายมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ด้านการคัดแยกขยะที่เป็นขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.98) แนวทางส่งเสริมบทบาทครัวเรือนการจัดการขยะมูลฝอย ควรมีการส่งเสริมในด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องประเภทของขยะ มีการแปรรูปได้และสร้างมูลค่าของขยะได้ และกิจกรรมกลุ่มแปรรูปขยะเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์ ควรให้ข้อมูลการล้างถังขยะและควรเพิ่มวันในการจัดเก็บของเทศบาล

คำสำคัญ: บทบาทครัวเรือน การจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the roles and needs of households for promoting the fully integrated solid waste management and 2) to study the guidelines for promoting the roles of households fully integrated solid waste management in Erawan Sub-district Municipality, Erawan District, Loei Province. The sample consisted of 350 people and the target group used in the research were 1 Municipality administrator, 16 village headmen, and 16 representatives or heads of household, totaling 33 people. The findings could be summarized as follows: in terms of the roles and needs of households for promoting the fully integrated solid

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²⁻³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ M.A. candidate, Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

²⁻³ Lecturers, Social Development Program, Faculty of Humanities and Sociences, Loei Rajabhat University

waste management, overall role of households in fully integrated solid waste management was at a high level ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.94). Overall need of households for Municipality's promotion of the roles of household in the control of waste dumping was at a high level ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.97). An aspect with the highest need was the need for controlling disposal of dangerous waste ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.84), followed by the separation of recyclable waste ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.98). The guidelines for promoting the roles of household in solid waste management included knowledge and understanding about waste types should be promoted in terms of ability to process them and add value. Waste-processing group activities should be promoted for the benefits. Waste transport and disposal data should be provided while days of waste collection by the Municipality should be added.

Keywords: household role, solid waste management

ความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาขยะที่สำคัญทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ สาเหตุเนื่องมาจากประชากรในประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ชุมชนขยายตัวมากขึ้น สถานประกอบการต่างๆ เพิ่มมากขึ้นการบริหาร การจัดการขยะยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะให้เป็นที่ การลด คัดแยกขยะรวมทั้งขาดความรู้เกี่ยวกับการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ละเลยและไม่เห็นคุณค่า ทั้งที่ขยะเหล่านั้นหากนำมาคัดแยกอย่างถูกวิธีแล้วจะสามารถสร้างประโยชน์ได้ เนื่องจากปัญหาขยะเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้านต่างๆ เช่น มลพิษทางอากาศ เกิดจากการเผาขยะกลางแจ้งทำให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำที่เกิดจากการกองขยะบนพื้น เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะสารพิษจะไหลลงสู่แหล่งน้ำ จะทำให้เกิดน้ำเสีย และเป็นแหล่งพาหะนำโรค ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงต้องมีการบริหารจัดการอย่างถูกวิธี และเร่งด่วน (สมรัฐ เกิดสุวรรณ, กรองแก้ว เลาหิตานนท์ และปัญจิปัทธกร บุญพร้อม, 2558)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีการมอบนโยบายการจัดการขยะ ของประเทศให้กับจังหวัดเกี่ยวกับการลดและการคัดแยกขยะที่ต้นทาง การจัดการขยะแบบศูนย์รวม และการกำจัดโดยเทคโนโลยีที่เหมาะสมแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการส่งเสริม และสนับสนุนเอกชนมาลงทุนหรือร่วมลงทุน รวมทั้งสร้างวินัยของคนในชาติโดยมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะในภาพรวมของจังหวัด และมีการกำหนดให้เรื่องการจัดการขยะเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการประชุมเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 การดำเนินงานตาม Roadmap มีหลักสำคัญ คือ การลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง การจัดการขยะแบบศูนย์รวมและกำจัดโดยเทคโนโลยีที่เหมาะสมแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัย เรื่องการกำจัดขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการลด การคัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะชุมชนที่ถูกต้องหลักวิชาการจากภาครัฐ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะ

ช่วยแก้ปัญหาการดำเนินงานจัดขยะในปัจจุบันได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ แม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบาย แผนและ การดำเนินงานในด้านที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากมายหลาย ประการเพื่อแก้ปัญหา แต่การแก้ปัญหาที่ผ่านมาส่วน ใหญ่จะเป็นการกำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนา จากกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ที่ให้กับประชาชนได้มี โอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ แต่ผลลัพธ์ที่ได้ ไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากประชาชนยังคง ไม่ให้ความร่วมมือหรือร่วมใจในการจัดการขยะ อย่างจริงจัง ประชาชนยังคงขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมองไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินการ ซึ่งมีได้ริเริ่มโดยประชาชนเอง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างๆ เริ่มตระหนักว่าการแก้ปัญหาด้านการจัดการขยะ ให้บรรลุผลและเกิดกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปใน อนาคตนั้น จำเป็นต้องมีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐาน สำคัญ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงพยายามปรับบทบาท ของตนให้กลายเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชนและช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการทำงาน ร่วมกันเพื่อให้ชุมชนต่างๆ มีความเข้มแข็งในที่สุด

ดังนั้นเทศบาลตำบลเอราวัณ จึงได้มีนโยบาย เพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนของเทศบาลตำบลเอราวัณ ให้ เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มี สิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนมีสุขภาพ ร่างกายที่สมบูรณ์ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งของประชาชน ปัญหาขยะ ชุมชน เป็นปัญหาสำคัญซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่าง เร่งด่วน หากประชาชนยังคงขาดความเข้มแข็งในการ จัดการขยะชุมชน ปัญหาผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากขยะ คงไม่สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน ในการกำจัดขยะกับการจัดการภาครัฐของเขตเทศบาล ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย เพื่อเสนอแนะ

แนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนใน การจัดการขยะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาททศวรรษเร็วและ ความ ต้องการส่งเสริมบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยแบบ ครบวงจร
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมบทบาททศวรรษเร็ว ในการจัดการขยะมูลฝอย แบบครบวงจรของชุมชน เทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรแท้ ที่เป็นเจ้าบ้านหรือตัวแทน เจ้าบ้านตามเลขที่บ้านทั้ง 16 หมู่บ้าน ตามบัญชีรายชื่อในทะเบียนราษฎรของเทศบาล ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 3,043 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางเครซี่มอร์แกน จำนวนตัวอย่าง 350 ครั้วเร็ว

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 350 ครั้วเร็ว ของเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอ เอราวัณ จังหวัดเลย

2.2 กลุ่มเป้าหมาย ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้แทน 1 คน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 16 หมู่บ้าน และตัวแทน ประชาชนหมู่บ้านละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาททศวรรษเร็วในการจัดการขยะ มูลฝอยแบบครบวงจรของเขตเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีประเด็นหาแนวทาง การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทคร้วเรือนการควบคุม การคัดแยก การรวบรวม และการกำจัดขยะของคร้วเรือน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ติดต่อขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

4.2 ติดต่อกับเทศบาลตำบลเอราวัณ ที่เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล และกลุ่มตัวอย่าง นัดวัน เวลา เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล

4.3 เตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะทำการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง

4.4 อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบสอบถาม การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทคร้วเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ในเขตเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

4.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อมูลที่ได้จากการประชุม แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม จะนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จะนำมาแยกหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหา และนำมาตีความหมายจากข้อมูลที่ได้ ซึ่งทั้งหมด

นั้นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อสรุปและนำไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการศึกษา

คำจำกัดความ

1. การควบคุมการทิ้งขยะ หมายถึง การทำให้ขยะที่จะทิ้งลดลงโดยการนำสิ่งที่จะเป็นขยะนั้นกลับมาใช้ประโยชน์อีกหรือลดปริมาณการใช้ ให้เหลือสิ่งที่จะเป็นขยะจริงเพียงเท่าที่ไม่สามารถทิ้งประโยชน์ได้อีก

2. การคัดแยกขยะ หมายถึง กระบวนการแยกขยะหรือสิ่งที่ไม่ใช้แล้วออกเป็นประเภทต่างๆ ตามองค์ประกอบ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ/อลูมิเนียม และกล่องเครื่องดื่ม เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมขยะ หมายถึง การเก็บขยะใส่ภาชนะ รวมถึงการรวบรวมขยะจากแหล่งต่างๆ แล้วนำไปใส่ยานพาหนะเพื่อขนส่งไปกำจัดหรือนำไปทำประโยชน์อื่นๆ ต่อไป

4. การกำจัดขยะ หมายถึง การจัดเก็บขยะ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการทิ้งมูลฝอย การเก็บ การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการจัดการขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดและการยอมรับทางสังคม

5. การกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร มีหลักการ 4 ขั้นตอน คือ การทิ้งขยะ การรวบรวมขยะ การขนย้ายขยะ และการกำจัดขยะ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทคร้วเรือนและความต้องการในการจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

1.1 ด้านบทบาทคร้วเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ พบว่า บทบาทคร้วเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คร้วเรือนให้ความร่วมมือในการ

ควบคุมการทิ้งขยะเปียก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะที่ย่อยสลายยาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.88) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.08)

1.2 ด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการคัดแยกทิ้งขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการคัดแยกทิ้งขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือในครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะที่ย่อยสลาย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ในครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.11)

1.3 ด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการรวบรวมก่อนทิ้งขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการรวบรวมก่อนทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะเปียก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะอันตราย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.91) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.00)

1.4 ด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการกำจัดขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการกำจัดขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะเปียก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.90) รองลงมา คือ ครัวเรือนของท่านให้ความร่วมมือในการ

กำจัดการทิ้งขยะอันตรายและครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.94) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.91)

1.5 บทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของเทศบาล ตำบลเอราวัณ อำเภอเมืองจังหวัดเลย พบว่า บทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ บทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการรวบรวมก่อนทิ้งขยะ และด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.92) รองลงมาคือ ด้านบทบาทครัวเรือนในด้านการคัดแยกทิ้งขยะ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.96)

2. ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ

2.1 การจัดการขยะมูลฝอยด้านการควบคุมการทิ้งขยะ พบว่าความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยด้านการควบคุมการทิ้งขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครัวเรือนของท่านต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ครัวเรือนต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะเปียก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.89) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ครัวเรือนต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.00)

2.2 การจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะ พบว่าความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในด้านการคัดแยกขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คริวเรือนต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการคัดแยกขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.98) รองลงมาคือ ต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการคัดแยกขยะอันตราย ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.98) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คริวเรือนต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการคัดแยกขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.01)

2.3 การจัดการขยะมูลฝอยด้านการรวบรวม การทิ้งขยะ พบว่า ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการรวบรวมการทิ้งขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการรวบรวมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 1.02) รองลงมาคือ ต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการรวบรวมขยะเปียก และต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการรวบรวมการทิ้งขยะย่อยสลายยาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 1.02)

2.4 การจัดการขยะมูลฝอยด้านการกำจัดขยะ พบว่า ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการกำจัดขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดคือต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการกำจัดขยะอันตราย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการกำจัดขยะย่อยสลายยาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.00) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ ต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาทคริวเรือนในด้านการกำจัดขยะทั่วไป ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.02)

2.5 ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมบทบาท คริวเรือนในด้านการจัดการขยะ มูลฝอยแบบครบวงจร พบว่า ความต้องการในด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุม การทิ้งขยะ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.94) รองลงมาคือ ด้าน การคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.99) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการรวบรวมการทิ้งขยะ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.95)

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทคริวเรือน ในด้านการควบคุมการทิ้งขยะของเขตเทศบาลตำบล เอรಾವัดน์ อำเภอเระวัดน์ จังหวัดเลย

3.1 แนวทางในการควบคุมการทิ้งขยะของ คริวเรือน พบว่า คริวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุม การทิ้งขยะเปียก ให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้ง ขยะที่ย่อยสลายยากและให้ความร่วมมือในการควบคุม การทิ้งขยะทั่วไป และควรมีการส่งเสริมในด้านความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประเภทของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะที่เป็นมลพิษ และต้องการให้มีถังขยะ และ แยกสีของถังขยะ รวมทั้งอยากให้มีปริมาณรถเทศบาล ในการขนย้ายขยะ และเพิ่มวันในการขนย้ายขยะในชุมชน และการจัดทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขยะที่เป็นมูลค่า เพื่อ เป็นแรงเสริมให้ชุมชนและคริวเรือนในการควบคุมขยะ และอยากให้รถขนขยะควรมีที่ใส่ขยะที่ทนทาน ไม่มีน้ำ รั่ว หรือกลิ่นขยะ

3.2 แนวทางในการการคัดแยกขยะของ คริวเรือน พบว่าคริวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยก ขยะเปียก และให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะที่ย่อย สลายได้ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป และสร้างที่เก็บรวบรวมขยะ และจัดหาถังขยะไว้ตาม จุดต่างๆ แยกประเภทถังขยะไว้ในชุมชน เช่น ถังขยะ เปียก ถังขยะแห้ง และขยะอันตราย และรณรงค์ในชุมชน ในเรื่องการแยกประเภทขยะให้ชัดเจน รวมถึงการจัดให้มี

โครงการคัดแยกประเภทขยะ และสร้างมูลค่าของขยะที่แยกประเภท เช่น ขยะที่แปรรูปได้และสร้างมูลค่าของขยะได้ และกิจกรรมกลุ่มแปรรูปขยะเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์

3.3 การรวบรวมขยะของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะในการรวบรวมขยะอันตราย และให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล และอยากให้มีการบริหารจัดการเรื่องการนำขยะที่เหลือทิ้งจากกิจกรรมภายในครัวเรือน หรืองานกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และกิจกรรมอื่นๆ มาเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำไปกำจัดในสถานที่ที่เหมาะสม รวมถึงให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่างๆ ในการกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวัน แล้วนำไปใส่ไว้ในสถานที่สำหรับการขนย้าย หรือรถขยะของเทศบาล และอยากให้เทศบาลควรให้ข้อมูลการดำเนินการกำจัดขยะ โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยต่างๆ ใส่ไว้ในภาชนะหรือบรรจุถุงขยะ ไปจนถึงการนำไปทิ้ง

3.4 การจัดการขยะของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะเปียก ให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะอันตรายและให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะรีไซเคิล และให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะทั่วไป และการเก็บหรือการขนถ่ายขยะต่อไปยังแหล่งกำจัด ควรเพิ่มวันในการจัดเก็บของเทศบาล รวมถึงสถานที่ที่เก็บรวบรวมขยะ เช่น ถังขยะไว้ตามจุดต่างๆ ให้มากกว่าเดิม และควรพิจารณาถึงความหนาแน่นของแต่ละชุมชนเป็นสำคัญ เพราะขยะมูลฝอยจากการประกอบในครัวเรือนของที่อยู่อาศัยในแต่ละชุมชนอาจจะแตกต่างกัน จึงขอให้หน่วยงานรับผิดชอบการกำจัดขยะ ควรพิจารณาในประเด็นนี้ด้วย

ความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ การคัดแยกขยะ การรวบรวมขยะ และการกำจัดขยะ สรุปได้ดังนี้ ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่เทศบาลความรู้ในการใช้วัสดุย่อยสลายได้แทน

ถุงพลาสติก หาวิธีการลดการใช้พลาสติกในชุมชนโดยการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ต้องการให้มีการทิ้งขยะในหลุมหรือทิ้งขยะไกลชุมชน เพราะอาจเกิดสารพิษและรถขยะที่เป็นมลพิษแก่ชุมชน ในด้านการแยกขยะส่วนที่ใช้นำมาใช้ต่อไป ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ก็ให้เทศบาลมาเก็บไปกำจัดต่อไป

อภิปรายผล

บทบาทครัวเรือนและความต้องการในการจัดการขยะแบบครบวงจรของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

1. ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการควบคุมการทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะเปียก รองลงมาคือครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะที่ย่อยสลายยาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะทั่วไป ซึ่งจากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ (2553) การจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน เป็นการนำวิธีดังกล่าวมาปฏิบัติร่วมกัน เช่น ชุมชนหรือท้องถิ่นที่ได้คัดเลือกวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลอาจพิจารณาเลือกวิธีหมักทำ ปุ๋ยแบบง่ายๆ ควบคุมไปด้วย โดยสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในชุมชนว่ามีสัดส่วนของสารอินทรีย์พอเหมาะหรือไม่ การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารอินทรีย์ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป สามารถนำไปทำการหมัก Windrow ได้ นอกจากนั้นในแผนการกำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน ควรนำ แผนด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ มาใช้ควบคู่ไปด้วย จะทำให้แผนการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่

1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด 2) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ 3) วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 4) วิธีหมักทำปุ๋ย 5) วิธีเผาในเตา และการคัดแยกวัสดุหรือขยะมูลฝอยบางประเภทออกไปก่อนนำไปกำจัดจะช่วยลดค่าดำเนินการของระบบได้ เช่น ในด้านค่าซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรของโรงงานหมักปุ๋ยหรือช่วยลดปริมาณเชื้อเพลิง และค่าซ่อมบำรุงในโรงงาน

2. ด้านการคัดแยกทิ้งขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการคัดแยกทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียกรองลงมาคือในครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะที่ย่อยสลายและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ในครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวลัยพร สกุลทอง (2551) การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยรวมมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย มากที่สุด คือด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ได้ อีกในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบและในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก โดย

จะต้องมีถังขยะรองรับเศษผลเปรียบเทียบกับความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต่างกันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ด้านการรวบรวมก่อนทิ้งขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการรวบรวมก่อนทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะเปียกรองลงมาคือ ครัวเรือนของให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะอันตราย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรี หอวิจิตร (2529) ได้จำแนกระบบการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับชุมชนทั่วไป สรุปลงได้ดังนี้ การเก็บรวบรวมและเก็บกัก เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่างๆ แล้วจะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะ เพื่อนำไปกำจัด ทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะรวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างยังสถานที่ต่างๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้นขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก (Storage) ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่างๆ

เท่านั้นที่จะต้องทำการเก็บ กับให้มีจำนวนมากพอก่อนที่จะส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สำหรับการเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น หน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสมทั้งนี้เพื่อมิให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

4. ด้านการกำจัดขยะ พบว่า บทบาทครัวเรือนในด้านการกำจัดขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะเปียก รองลงมา คือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะอันตราย และ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะรีไซเคิล ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะทั่วไป สอดคล้องกับประพุกษ์ นิลโมทย์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยี่งอ อำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยี่งอ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการร่วมคิดและเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า จากการศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ขยะตกค้างไม่ทราบแนวทางนโยบายที่แน่นอนของเทศบาล ไม่รู้ไม่เข้าใจการดำเนินการจัดการมูลฝอย ส่วนข้อเสนอแนะ ให้มีการเน้นการประชาสัมพันธ์ การจัดอบรมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกรวมทั้งเพิ่มถังรองรับ ขยะมูล

ฝอยให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมืองจังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุง ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลฉลุง ปรากฏว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่ในชุมชน โดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านมีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนประชาชนต้องการให้เทศบาลจัดให้มีถังแยกขยะที่เพียงพอจัดกิจกรรม จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชาชน เพื่อเพิ่มจิตสำนึกในการจัดการมูลฝอย

แนวทางการส่งเสริมบทบาทครัวเรือนในการจัดการขยะแบบครบวงจรของเขตเทศบาลตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณจังหวัดเลย

1. แนวทางในการควบคุมการทิ้งขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะเปียก ให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะที่ย่อยสลายยากและให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะทั่วไป และควรมีการส่งเสริมในด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องประเภทของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะที่เป็นมลพิษ และต้องการให้มีถังขยะ และแยกสีของถังขยะ รวมทั้งอยากให้เพิ่มปริมาณรถเทศบาลในการขนย้ายขยะ และเพิ่มวันในการขนย้ายขยะในชุมชน และการจัดทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขยะที่เป็นมูลค่า เพื่อเป็นแรงเสริมให้ชุมชนและครัวเรือนในการควบคุมขยะ

และอยากให้การขยะจะควรมีที่ใส่ขยะที่ทนทาน ไม่มีน้ำรั่ว หรือกลิ่นขยะ และจากการศึกษาของ พัฒนา อนุรักษ์ พงศธร (2547) และสุทธิรักษ์ สุจริตตานนท์ (2550) ได้ศึกษาว่า ขยะแห้ง (Refuse) เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว ผ้า โลหะแต่ (วันชัย นิลพัฒน์, 2546) กล่าวไว้ว่าขยะแห้ง (Rubbish waste) เป็นขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก หรือถ้า นำกลับมาใช้จะได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า ได้แก่ ก่อถล่ม เศษกระดาษ กระดาษชำระ ถุงพลาสติก ไม้เสียบลูกชิ้น และไม่จิ้มขนม และขยะแห้งทำลายความสง่างามของสถานที่ ถ้ามีจำนวนมากจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ขยะเปียก (Garbage) เช่น เศษผักผลไม้ เศษอาหาร ขยะที่เผาไหม้ได้ (Combustible waste) เช่น กระดาษ ผ้าหรือสิ่งทอ ผักผลไม้ เศษอาหาร หญ้าและไม้ ขยะที่เผาไหม้ไม่ได้ (Non-combustible waste) เช่น เหล็กหรือโลหะอื่น แก้ว หิน กระเบื้อง เปลือกหอย และขยะ/ของเสียอันตราย/ขยะมีพิษ (Hazardous waste) ได้แก่ ฝ้าน้ำมัน หลอดไฟ แบตเตอรี่แห้ง กระป๋องสี ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ หลอดหมึกคอมพิวเตอร์ บรรจุกัมมันต์สำหรับใส่ปุ๋ยใส่ยาปราบศัตรูพืช และใส่ยาฆ่าแมลง เป็นต้นและต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

2. แนวทางในการคัดแยกขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก และให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะที่ย่อยสลายได้ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป และสร้างที่เก็บรวบรวมขยะ และจัดหาถังขยะไว้ตามจุดต่างๆ แยกประเภทถังขยะไว้ในชุมชน เช่น ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง และขยะอันตราย และรณรงค์ในชุมชนในเรื่องการแยกประเภทขยะให้ชัดเจน รวมถึงการจัดให้มีโครงการคัดแยกประเภทขยะ และสร้างมูลค่าของขยะที่แยกประเภท เช่น ขยะที่แปรรูปได้และสร้างมูลค่าของขยะได้ และกิจกรรมกลุ่มแปรรูปขยะเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์ และจากการศึกษาของ พัชรี หอวิจิตร (2529) กล่าวว่า การลด

และการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นการดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไปเพื่อรอการเก็บขน การรวบรวมและนำไปกำจัดทำลายซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของบุคคลหรือเจ้าของบ้านเรือนอาคารสถานที่ต่างๆ

3. การรวบรวมขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะในการรวบรวมขยะอันตราย และให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล และ อยากให้มีการบริหารจัดการเรื่องการนำขยะที่เหลือทิ้งจากกิจกรรมภายในครัวเรือน หรืองานกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และกิจกรรมอื่นๆ มาเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำไปกำจัดในสถานที่ที่เหมาะสม รวมถึงให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่ง ต่างๆ ในภารกิจกรมการดำเนินชีวิตประจำวัน แล้วนำไปใส่ไว้ในสถานที่สำหรับกรขนย้าย หรือรถขยะของเทศบาล และอยากให้เทศบาลควรให้ข้อมูลการลำเลียงการกำจัดขยะ โดยเริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยต่างๆ ใส่ไว้ในภาชนะหรือบรรจุถุงขยะ ไปจนถึงการนำไปทิ้งและจากการศึกษาของ พัชรี หอวิจิตร (2529) กล่าวว่า การเก็บรวบรวมและเก็บกัก เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด บ้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป

4. การจัดการขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนให้ความร่วมมือในการกำจัดกาถังขยะเปียก ให้

ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะอันตรายและให้
ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะรีไซเคิล และให้
ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะทั่วไป และการเก็บ
หรือการขนถ่ายขยะต่อไปยังแหล่งกำจัด ควรเพิ่มวันใน
การจัดเก็บของเทศบาล รวมถึงสถานที่ที่เก็บรวบรวมขยะ
เช่น ถังขยะไว้ตามจุดต่างๆ ให้มากกว่าเดิม และควร
พิจารณาถึงความหนาแน่นของแต่ละชุมชนเป็นสำคัญ
เพราะขยะมูลฝอยจากการประกอบในครัวเรือนของที่อยู่
อาศัยในแต่ละชุมชนอาจจะแตกต่างกัน สอดคล้องกับ
งานวิจัยของปณิธิ วงศ์มาศ (2550) พบว่า ส่วนใหญ่มี
ส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งอยู่ใน
ระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับ
การกำจัดขยะมูลฝอยแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ช่วย
ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
มูลฝอยมากขึ้น แต่หากมีการสร้างความตระหนักใน
ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย จะสามารถช่วยให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมาก
ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เทศบาลตำบลเอราวัณ ควรมีนโยบาย
ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่าง
เทศบัญญัติของเทศบาลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด
ในบริเวณชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

2. เทศบาลตำบลเอราวัณ ควรมีนโยบาย
ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและ
ประเมินผลการตรวจสอบรายได้ จากการกำจัดเก็บ
ค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาลมากยิ่งขึ้น

3. ควรสนับสนุนให้ชุมชนคัดเลือกตัวแทนเข้า
มามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลตำบลเอราวัณ โดยการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล
ข่าวสารราชการเพื่อขอความร่วมมือให้ชุมชน มีบทบาทใน

การปฏิบัติงานจัดทำเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความ
สะอาดภายในชุมชนของเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนที่มี
ต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล
เอราวัณ เพื่อนำไปสู่การศึกษาความเป็นไปได้ ของการ
จัดทำโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร
ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเอราวัณ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะ
มูลฝอยของชุมชนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการ
บริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสมกับ
ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2553). *ข้อมูลปริมาณมูลฝอยของ
เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล.
กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.*

ปณิธิ วงศ์มาศ. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล
หัวขวาง (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*

ประพุกษ์ นิลโมทย์. (2550). *การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลตำบลเยื้อง อำเภอยี่งอ จังหวัด
นราธิวาส (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*

ประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ
เทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัด
นราธิวาส (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*

พัชรี หอวิจิตร (2529). การจัดการขยะมูลฝอย. ขอนแก่น :
ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พัฒนา อรุณรักษ์พงศธร. (2547). รายงานสรุปสถานการณ์
มลพิษของประเทศไทย. ม.ป.ท.: กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

วลัยพร สกุลพอง. (2551). การศึกษาพฤติกรรมการ
จัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต
เทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).
มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

วันชัย นิลพัฒน์. (2546). การศึกษาพฤติกรรมในการ
จัดการขยะของนักเรียนในโรงเรียนเซนต์โยเซฟ
ทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร, กรุงเทพฯ.

สมรัฐ เกิดสุวรรณ, กรองแก้ว เลหาหลิดานนท์ และ
ปัญจิปัทธกร บุญพร้อม. (2558). การกำจัด
ขยะมูลฝอยในประเทศไทย. วารสาร
สิ่งแวดล้อม, 19(1), 39-49.

สุทธิรักษ์ สุจริตตานนท์. (2550). ขยะมูลฝอย. สืบค้นจาก
file:///C:/Users/TOSHIBA/Downloads/Fulltext
%232_173595.pdf